

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน Factors Associated with Maternal Behavior in Promoting Play for Their Preschool Children

สุกัญญา สอนสี, พย.ม. (การพยาบาลเด็ก) *

Sukanya Sonsee, M.N.S. (Pediatric Nursing) *

ยุณี พงศ์ตุรวิทย์, Ph.D. (Nursing) **

บุจรี ไชยมงคล, Ph.D. (Nursing) ***

Yunee Pongjaturawit, Ph.D. (Nursing) **

Nujjaree Chaimongkol, Ph.D. (Nursing) ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นอารมณ์ของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้าน กับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาของบุตรวัยก่อนเรียนที่มารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 76 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามพื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .83 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่บ้าน มีค่าความเชื่อมั่น .78 และแบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .93 เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม 2558 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่าพื้นอารมณ์ของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .438, p < .01$ และ $r = .275, p < .05$ ตามลำดับ)

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่าพยาบาลเด็กควรสนับสนุนให้มารดา มีการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมารดาที่มีบุตรวัยก่อนเรียนที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก และเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็ก

คำสำคัญ : พฤติกรรมของมารดา การส่งเสริมการเล่น พื้นอารมณ์ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่บ้าน

* พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ ห้องอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน โรงพยาบาลนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This descriptive correlational research aimed to examine the relationship between child temperament, home environments, and maternal behavior in promoting play for their preschool children. The samples consisted of 76 mothers of preschool children receiving service at child care center, Kabin Buri District, Prachin Buri Province. The research instruments composed of the demographic questionnaire, the preschool children temperament questionnaire with the reliability of .83, the home environment questionnaire with the reliability of .78, and the maternal behavior in promoting play for their preschool children questionnaire with the reliability of .93. Data were collected from February to March, 2015. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation.

The results revealed that child temperament and home environments were positively statistically significant correlation with maternal behavior in promoting play for their preschool children ($r = .438, p < .01$ and $r = .275, p < .05$, respectively).

This study suggested that pediatric nurses should encourage mothers to promote child's play, especially the mothers who have children with difficult temperament and providing appropriate child's home environment.

Keywords : Maternal behavior, Promoting play, Child temperament, Home environment

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กวัยก่อนเรียนเป็นช่วงวัยที่สำคัญของการสร้างรากฐานชีวิต เด็กวัยนี้จะมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการด้านภาษา อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นวัยที่เริ่มรู้จักใช้ความคิด มโนภาพ และจินตนาการเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่นของตน เด็กวัยนี้จึงเป็นวัยที่ชอบเล่นอย่างมาก กิจกรรมส่วนใหญ่ในชีวิตของเด็กวัยนี้จึงเป็นการเล่น ซึ่งการเล่นถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็ก เช่นเดียวกับการกินและการนอน หากไม่让孩子เล่น จะเป็นการขัดขวางพัฒนาการทางอารมณ์ และสติปัญญาอย่างรุนแรง (อมลวรรณ วีระธรรมโม, 2549) ดังนั้น การเล่นจึงมีประโยชน์ต่อเด็กอย่างมาก โดยเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเด็กให้เรียนรู้เพิ่มเติมตามศักยภาพ และตอบสนองความแตกต่างของเด็ก

แต่ละคน การเล่นเป็นธรรมชาติของเด็ก เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเอง ไม่มีการบังคับ ไม่มีกฎเกณฑ์ ถือว่าเป็นการทำงานในชีวิตประจำวันของเด็ก ขณะเด็กเล่น เด็กจะเกิดความสุข สนุกสนาน และผ่อนคลายอารมณ์ (อัจฉรา เปรื่องเวทย์, 2552) การเล่นเป็นพฤติกรรมสำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนการเรียนรู้ทางด้านจริยธรรม พฤติกรรมการเล่นเป็นกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สนองตอบความต้องการของเด็ก ทำให้เด็กรู้จักค้นคว้าสิ่งต่างๆ เรียนรู้ตนเองและบุคคลอื่น (อมลวรรณ วีระธรรมโม, 2549) อย่างไรก็ตาม เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ยังช่วยเหลือตนเองได้น้อย จึงจำเป็นต้องอาศัยบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการส่งเสริมการเล่นที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งในสังคมไทย มารดาจะเป็นผู้ที่อยู่

ใกล้ชิดและเด็กไว้วางใจมากที่สุด มารดาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน แต่ในสังคมปัจจุบันที่สภาพเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลง มารดามีอาชีพและหน้าที่การทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัวเช่นเดียวกัน จึงต้องใช้เวลาอยู่นอกบ้านมากขึ้น และมีเวลาอยู่กับบุตรน้อยลง ร่วมกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การเข้าถึงเทคโนโลยีทางการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตมีความง่ายและสะดวกมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของมารดาแก่บุตรวัยก่อนเรียน โดยเปลี่ยนจากเดิมที่มีการละเล่นกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและสติปัญญา มาเป็นการให้เด็กเล่นโดยใช้คอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ (ชาญวิทย์ พรนภดล, 2555) ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก อาจทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกายทั้งสายตา ความอ่อนล้าของกล้ามเนื้อ ขาดทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น มีอารมณ์หงุดหงิด ฉุนเฉียวง่าย และเป็นเด็กก้าวร้าว ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจกลายเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในอนาคต (สุรพล สิริสุรงค์, 2551) ดังนั้น หากมารดามีพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนที่ไม่เหมาะสมย่อมส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการของบุตรวัยก่อนเรียน ดังการศึกษาที่พบว่าพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นในบุตรวัย 2-3 ปี มีผลต่อพัฒนาการด้านภาษา และสติปัญญาของเด็ก (Tamis-LeMonda, Shannon, Cabrera, & Lamb, 2004)

แนวคิดทฤษฎีนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (1994) กล่าวว่าไว้ว่าพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ไม่เพียงแต่เกิดจากพฤติกรรมระดับปัจเจกบุคคลหรือปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น อายุ เพศ ทัศนคติของบุคคล เท่านั้น แต่ยังรวมถึงปัจจัยภายนอกตัวบุคคลหรือปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น สมาชิกในครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชน สถานที่ทำงาน ซึ่งการที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมานั้น จึงขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางสังคมด้วย เพราะมนุษย์อยู่กันแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จึงมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้น ครอบครัวและสิ่งแวดล้อมจึงมีปฏิสัมพันธ์และมีอิทธิพล

ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวรวมกับการทบทวนวรรณกรรม พบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรหลายประการ (นฤกรณ์ ถิรภัทรพันธ์, 2545; สาทิรวิวงศ์อินจันทร์, ยูนิ พงศ์ศุวริทธิ์, และนุจรี ไชยมงคล, 2558; Laukkanen, Ojansuu, Tolvanen, Alatupa, & Aunola, 2014) ซึ่งพื้นอารมณ์ของเด็กถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกตัวบุคคลปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมสุขภาพแก่บุตร เนื่องจากพื้นอารมณ์ของเด็กเป็นผลมาจากสิ่งที่ติดตัวหรือมีมาแต่กำเนิด จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ระดับพัฒนาการของเด็ก ความสามารถในการปรับตัว และความรุนแรงของการตอบสนอง โดยลักษณะพื้นอารมณ์ของเด็กสามารถแบ่งออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ เด็กเลี้ยงง่าย เด็กเลี้ยงยาก และเด็กปรับตัวช้า โดยเด็กที่มีพื้นอารมณ์ต่างกันจะมีการรับรู้และการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างกัน (Thomas & Chess, 1977) ซึ่งสิ่งเร้านี้รวมถึงลักษณะการเล่นด้วย จึงมีผลต่อพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรที่ต่างกันด้วย

สภาพแวดล้อมที่บ้าน ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เพราะเป็นแหล่งหล่อหลอมลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของเด็ก มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของเด็ก (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2547) ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวาง โดยมารดาที่ตอบสนองบุตรด้วยอารมณ์ที่ดี ใช้คำพูดนุ่มนวล อ่อนโยน มีปฏิสัมพันธ์กับบุตรตลอดเวลา มีการจัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับวัย และจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่หลากหลายในชีวิตประจำวัน จะส่งเสริมให้บุตรสนใจและกล้าแสดงออกในการเล่นมากกว่ามารดาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย (Herwig & Tejagupta, 1992) โดยสภาพแวดล้อมที่บ้านนี้รวมถึงสื่ออุปกรณ์ภายในบ้าน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตร โดยพบว่าสิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่มีสื่ออุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเล่นของเด็ก จะส่งผลต่อพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรด้วย (O'Dwyer, Fairclough, Knowles, & Stratton, 2012)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแกล้งตุร่ายก่อนเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการเล่นมีผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแกล้งตุร่ายก่อนเรียน อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแกล้งตุร่ายพบน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบุตรวัยก่อนเรียน พยาบาลเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพแก่เด็ก ซึ่งการเล่นเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นอารมณ์ของเด็กและสภาพแวดล้อมที่บ้านกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแกล้งตุร่ายก่อนเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพยาบาลเด็ก ในการส่งเสริมให้มารดาสามารถส่งเสริมการเล่นแกล้งตุร่ายก่อนเรียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

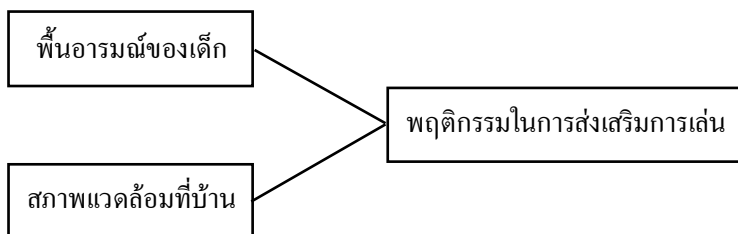
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแกล้งตุร่ายก่อนเรียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นอารมณ์ของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้าน กับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแกล้งตุร่ายก่อนเรียน

สมมติฐานการวิจัย

พื้นอารมณ์ของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแกล้งตุร่ายก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแกล้งตุร่ายก่อนเรียน โดยคัดสรรตัวแปรต้น 2 ตัวแปร ตามแนวคิดทฤษฎีนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (1994) คือ พื้นอารมณ์ของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้าน สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational research) โดยงานวิจัยได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (เอกสารรับรอง เลขที่ 16-01-2558)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นมารดาของบุตรวัยก่อนเรียนที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่มารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

เมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกหอม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดราษฎร์รังษี และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรหารวิทยา โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคือ 1) อายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป 2) สามารถอ่านเขียนเข้าใจ และสื่อสารภาษาไทยได้ และ 3) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตารางการวิเคราะห์ค่าอำนาจในการทดสอบ (power analysis) ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่น (α) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 76 คน (Cohen, 1977 อ้างถึงในบุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2553) จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยสุ่มรายชื่อของบุตรตามสัดส่วนของจำนวนประชากรทั้งหมดของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กวัยก่อนเรียน ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ลำดับที่เกิด และระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวนทั้งสิ้น 4 ข้อ และข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาและครอบครัว ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับอายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะครอบครัว จำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ รวมจำนวนทั้งสิ้น 11 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามพื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน คณะผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามในงานวิจัยของนาคยา แสงใส, นุจรี ไชยมงคล, และมณีนรัตน์ ภากรูป (2554) แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระดับกิจกรรม จำนวน 8 ข้อ ด้านการปฏิบัติตัวเป็นเวลา จำนวน 5 ข้อ ด้านปฏิภิกิริยาการตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งเร้าใหม่ จำนวน 5 ข้อ ด้านความสามารถในการปรับตัว จำนวน 5 ข้อ ด้านความรุนแรงของการตอบสนอง จำนวน 7 ข้อ และด้านลักษณะอารมณ์ จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากคะแนน 1-5 ได้แก่ แทบจะไม่กระทำเลย นานๆ ครั้ง จึงกระทำ บางครั้งกระทำบางครั้งไม่กระทำเท่าๆ กัน กระทำเป็นส่วนมาก และกระทำสม่ำเสมอเป็นประจำ สำหรับเกณฑ์การแปลผลคะแนน สามารถแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เด็กมีลักษณะเฉื่อยชาก (36-84 คะแนน) เด็กมีลักษณะเฉื่อยไม่ยากและไม่ง่าย (85-132 คะแนน) และเด็กมีลักษณะเฉื่อยง่าย (133-180 คะแนน) มีความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาคเท่ากับ .83

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่บ้าน คณะผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามในงานวิจัยของนาคยา แสงใส และคณะ (2554) แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารและการตอบสนองทางภาษา จำนวน 6 ข้อ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จำนวน 7 ข้อ ด้านการตอบสนองของมารดา จำนวน 6 ข้อ ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ ด้านการเป็นตัวอย่าง จำนวน 4 ข้อ ด้านการทำกิจกรรมต่างๆ จำนวน 4 ข้อ และด้านการทำโทษ จำนวน 3 ข้อ รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบให้เลือกตอบว่ามีหรือไม่มี คะแนนรวมอยู่ในช่วง 0-36 คะแนน โดยคะแนนรวมสูง หมายถึง สภาพแวดล้อมที่บ้านเหมาะสมต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นมาก และคะแนนรวมต่ำ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่บ้านเหมาะสมต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นน้อย มีค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน สูตรที่ 20 (KR-20) เท่ากับ .78

ชุดที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน คณะผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามในงานวิจัยของคำพวง ห่อทอง (2548) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดหาหรือการเลือกของเล่น จำนวน 18 ข้อ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในการเล่น จำนวน 10 ข้อ ด้านการกำหนดกฎกติกาในการเล่น จำนวน 7 ข้อ และด้านการร่วมกิจกรรมการเล่น จำนวน 10 ข้อ รวมจำนวนทั้งสิ้น 45 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากคะแนน 1-5 ได้แก่ ไม่เคยปฏิบัติ ปฏิบัติน้อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง และปฏิบัติเป็นประจำ คะแนนรวมอยู่ในช่วง 45-225 คะแนน โดยคะแนนรวมสูง หมายถึง มารดามีพฤติกรรมในการส่งเสริมการเล่นสูง และคะแนนรวมต่ำ หมายถึง มารดามีพฤติกรรมในการส่งเสริมการเล่นต่ำ มีค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาคเท่ากับ .93

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยขออนุญาตดำเนินการวิจัยจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จากนั้นพบครูพี่เลี้ยงประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมขอความร่วมมือในการเลือก

กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ คณะผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาที่มาส่งบุตรเข้าเรียน (07.30-08.30 น.) และมารับบุตรหลังเลิกเรียน (14.30-16.00 น.) ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ แนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดำเนินการพหุวิธีวิธีโดยชี้แจงถึงสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัย รวมทั้งแจ้งว่าข้อมูลจะได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวมจากนั้นแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยให้เวลาตอบ 40-45 นาที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่สะดวกที่จะตอบแบบสอบถามในช่วงเวลาดังกล่าว ให้นำแบบสอบถามกลับไปตอบที่บ้าน แล้วนำมาส่งครูพี่เลี้ยงหรือคณะผู้วิจัยในวันถัดไป ทั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลพื้นฐานของเด็กวัยก่อนเรียน ข้อมูลสภาพแวดล้อมที่บ้าน และข้อมูลพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน วิเคราะห์ด้วยสถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้าน กับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน วิเคราะห์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่าเด็กวัยก่อนเรียนเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.30 มีอายุเฉลี่ย 3.82 ปี (SD = .70) ลำดับที่เกิดคือ เป็นบุตรคนแรก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.30 และมีระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเฉลี่ย 12.26 เดือน (SD = 6.23) ส่วนข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาและครอบครัว พบว่ามารดามีอายุเฉลี่ย 31.05 ปี (SD = 8.49) ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 85.50 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.40 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 15,188.16 บาทต่อเดือน

(SD = 8440.85) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5.58 คน (SD = 2.22) และลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย คิดเป็นร้อยละ 60.50

2. พื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่าเด็กวัยก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นอารมณ์โดยรวม 118.92 (SD = 10.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านระดับกิจกรรม 23.81 (SD = 3.93) ด้านการปฏิบัติตัวเป็นเวลา 17.05 (SD = 3.29) ด้านพฤติกรรมการตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งเร้าใหม่ 16.46 (SD = 3.04) ด้านความสามารถในการปรับตัว 16.16 (SD = 2.53) ด้านความรุนแรงของการตอบสนอง 25.14 (SD = 3.67) และด้านลักษณะอารมณ์ 20.29 (SD = 3.31)

นอกจากนี้ จากคะแนนรวมพื้นอารมณ์ที่แบ่งเด็กวัยก่อนเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม พบว่าเด็กวัยก่อนเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กเลี้ยงไม่ยากและไม่ง่าย คิดเป็นร้อยละ 92.10 รองลงมาคือ เป็นเด็กเลี้ยงง่าย คิดเป็นร้อยละ 7.90

3. สภาพแวดล้อมที่บ้านของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่าเด็กวัยก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนสภาพแวดล้อมที่บ้านโดยรวม 30.84 (SD = 3.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการสื่อสารและการตอบสนองทางภาษา 5.61 (SD = .83) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 5.94 (SD = 1.35) ด้านการตอบสนองของมารดา 5.72 (SD = .70) ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ 5.61 (SD = .65) ด้านการเป็นตัวแบบ 3.34 (SD = .79) ด้านการทำกิจกรรมต่างๆ 2.80 (SD = 1.13) และด้านการทำโทษ 1.82 (SD = .96)

4. พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน พบว่ามารดามีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนโดยรวม 178.80 (SD = 22.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการจัดหาหรือการเลือกของเล่น 69.46 (SD = 9.94) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในการเล่น 41.72 (SD = 4.71) ด้านการกำหนดกฎกติกาในการเล่น 27.33 (SD = 4.84) และด้านการร่วมกิจกรรมการเล่น 40.29 (SD = 7.14)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นอารมณ์ของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้าน กับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน พบว่าพื้นอารมณ์ของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ

พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .438, p < .01$ และ $r = .275, p < .05$ ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นอารมณ์ของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้าน กับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน ($n = 76$)

ตัวแปร	พฤติกรรมในการส่งเสริมการเล่น
	r
พื้นอารมณ์ของเด็ก	.438**
สภาพแวดล้อมที่บ้าน	.275*

** $p < .01$, * $p < .05$

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยคะแนนค่อนข้างสูง ทั้งนี้อธิบายได้ว่าธรรมชาติของผู้เป็นมารดาจะมีความรักและความห่วงใยแก่บุตรมาก จึงพยายามสรรสร้างเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของบุตรวัยก่อนเรียน ประกอบกับลักษณะครอบครัวของมารดาส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย ซึ่งประกอบด้วยญาติพี่น้องที่มีส่วนช่วยสนับสนุนมารดาในการเลี้ยงดูบุตร รวมทั้งการส่งเสริมการเล่นแก่เด็กด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดหาหรือการเลือกของเล่น มีค่าเฉลี่ยคะแนนค่อนข้างสูง ทั้งนี้อธิบายได้ว่าในปัจจุบัน การจัดหาหรือการเลือกของเล่นแก่เด็กนั้นสามารถทำได้ง่าย โดยมารดาสามารถจัดหาหรือเลือกของเล่นที่ใช้วัสดุตามธรรมชาติหรือทรัพยากรที่มีอยู่ การซ่อมแซมของเล่นเอง และการเลือกซื้อของเล่นอย่างง่าย ราคาประหยัด สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าบิดามารดาส่วนใหญ่สามารถจัดหาหรือเลือกอุปกรณ์สนับสนุนการเล่นให้แก่บุตร เพื่อทำให้บุตรมีพัฒนาการที่เหมาะสม (ไฉไล ช่างดำ, 2550) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ในการเล่น พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนค่อนข้างสูงเช่นกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าโดยปกติ มารดาจะมีสัญชาตญาณในการปกป้องและดูแลความปลอดภัยให้แก่บุตร (สมภารพรมทา, 2553) ดังนั้น ในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรมารดาจึงคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการเล่น โดยมารดาส่วนใหญ่จะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมในการเล่นเพื่อความปลอดภัยให้กับบุตร ทั้งภายในบ้านและภายนอกบ้าน รวมถึงการจัดหาเพื่อนเล่นให้กับบุตรด้วย ด้านการกำหนดกฎกติกาในการเล่น พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนค่อนข้างสูง ทั้งนี้อธิบายได้ว่ามารดาให้ความสำคัญกับการฝึกระเบียบวินัยกับบุตรวัยก่อนเรียนมากขึ้น โดยฝึกจากการสร้างกฎกติกา ข้อตกลงต่าง ๆ อย่างง่ายจากการเล่น สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่ามารดามีความรู้เกี่ยวกับการฝึกกฎกติกาแก่บุตรในเรื่องการอยู่ร่วมกับเพื่อนมากที่สุด และการสั่งสอนเด็กเรื่องมารยาทในการเล่นเป็นกลุ่มกับเพื่อนอยู่ในระดับน้อยมาก (รัมภ์ดา อินทโหม และ มัทนา อังสุไพศาล, 2555) ส่วนด้านการร่วมกิจกรรมการเล่น พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนค่อนข้างสูง ทั้งนี้อธิบายได้ว่าเด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยที่ยังต้องพึ่งพาอาศัยอยู่กับบิดามารดาเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในสังคมไทย มารดาจะเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและบุตรไว้วางใจมากที่สุด

ทำให้มารดาเข้าถึงความต้องการ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นกับบุตรมาก นอกจากนี้ มารดาส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท และธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย ทำให้มารดาได้อยู่ดูแลบุตรอย่างใกล้ชิด หรือมีวันหยุดงานที่ตรงกับวันหยุดเรียนของบุตร มารดาจึงมีโอกาสนเล่นและให้เวลากับบุตรในการทำกิจกรรมการเล่นต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของบิดามารดาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 1-3 ปี พบว่าในการเลี้ยงดูเด็ก ส่วนใหญ่มารดาจะเป็นผู้ดูแลบุตรเกี่ยวกับการเล่น การเล่านิทาน การร้องเพลงกล่อม (ไฉไล ช่างดำ, 2550)

2. ผลการวิจัยพบว่าพื้นอารมณ์ของเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าหากเด็กวัยก่อนเรียนที่มีพื้นอารมณ์ยังดี จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรมากขึ้น ทั้งนี้อธิบายได้ว่าพื้นอารมณ์ของเด็กได้รับการถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม ประสบการณ์ที่ผ่านมา และระดับพัฒนาการของเด็ก (McDevitt & Carey, 1978) เด็กที่มีพื้นอารมณ์ดีเป็นเด็กเลี้ยงง่าย มีลักษณะเป็นเด็กอารมณ์ดี เป็นมิตรปรับตัวได้ง่าย จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้เร็ว และมีพฤติกรรมการเล่นทางสังคมกับเพื่อนได้ดี ดังการศึกษาที่พบว่าเด็กวัยก่อนเรียนที่มีพื้นอารมณ์ดี มีลักษณะเป็นเด็กเลี้ยงง่าย จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเล่นทางสังคมที่มากขึ้น (สาวตรี วงศ์อินจันทร์ และคณะ, 2558) โดยเด็กวัยก่อนเรียนที่มีลักษณะเป็นเด็กเลี้ยงง่ายนี้ ก็จะช่วยให้มารดามีการจัดหาหรือเลือกของเล่น การจัดสภาพแวดล้อมในการเล่น การกำหนดกฎกติกา และการร่วมกิจกรรมการเล่น เป็นไปได้ง่ายขึ้น มารดาจึงมีพฤติกรรมการเล่นส่งเสริมการเล่นแก่บุตรมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าเด็กที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก โดยมีลักษณะอารมณ์ไม่ดี จะมีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูของมารดา โดยมารดาจะพยายามควบคุมพฤติกรรมของเด็กมากขึ้น (Laukkanen et al., 2014) จึงอาจทำให้มารดามีพฤติกรรมในการส่งเสริมการเล่นแก่เด็กที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยากน้อยลง

3. ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมที่บ้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริม

การเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าหากสภาพแวดล้อมที่บ้านยังดี จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนมากขึ้น ทั้งนี้อธิบายได้ว่าสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ดีจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กวัยก่อนเรียนได้อย่างกว้างขวาง โดยมีวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมความเข้าใจ ความคิด การอ่าน การจัดหาของเล่น และการดูแลจัดหาสถานที่ที่สะอาดและปลอดภัย มารดาตอบสนองเด็กด้วยอารมณ์ที่ดี ใช้คำพูดนุ่มนวล อ่อนโยน และกระตุ้นด้วยวาจาที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กสนใจและกล้าแสดงออกในการเล่นมากกว่าบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย (Herwig & Tejagupta, 1992) สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าสิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่มีสื่ออุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเล่นของเด็ก จะส่งผลต่อพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน (O'Dwyer et al., 2012)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บุคลากรทีมสุขภาพโดยเฉพาะพยาบาลเด็ก ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสนับสนุนให้มารดาที่มีการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมารดาที่มีบุตรวัยก่อนเรียนที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก และเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็ก

1.2 คณะอาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการเล่นในเด็กวัยก่อนเรียน เพื่อให้บัณฑิต นักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมการเล่นแก่บุตรวัยก่อนเรียนมากยิ่งขึ้น และนำไปใช้ในการให้บริการวิชาการแก่ครูหรือพี่เลี้ยงเด็กและผู้ปกครอง ในเรื่องการส่งเสริมพฤติกรรมของมารดาเกี่ยวกับการเล่นในบุตรวัยก่อนเรียน โดยเน้นการส่งเสริมมารดาในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็ก และการส่งเสริมการเล่นในเด็กที่มีพื้นอารมณ์ต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นในเด็กวัยก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ครู ผู้ดูแลเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากครูหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการเล่นของเด็กที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 ควรมีการศึกษาโดยพัฒนารูปแบบหรือสร้างโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมของมารดาที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดาที่มีบุตรวัยก่อนเรียนที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอ กบินทร์บุรี ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- คำพวง ห่อทอง. (2548). *การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาและพฤติกรรม การปรับตัวของเด็กปฐมวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร กับจังหวัดสุรินทร์* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2547). *สภาพแวดล้อมของครอบครัว. ใน ภัทรา ส่งา. (บ.ก.). สถานภาพครอบครัวศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ไฉไล ช่างคำ. (2550). *ความรู้เจตคติ และการปฏิบัติตนของบิดามารดาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 1-3 ปี ในตำบลธาตุ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- ชาญวิทย์ พรนภดล. (2555). *บทวิเคราะห์งานวิจัย สถานการณ์เด็กติดเกม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

นฤภรณ์ ธีรภัทรพันธ์. (2545). *ปัจจัยทางจิตวิทยาที่เป็นตัวทำนายพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นาคยา แสงใส, นุจรี ไชยมงคล, และมนิรัตน์ ภาครูป. (2554). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียนที่รับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 19(2), 97-109.*

บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ยูเออนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย.

รัชมรรดา อินทโหม, และมัทนา อังสุไพศาล. (2555). *ความรู้และความบอของพฤติกรรมของผู้ดูแลหลักในชุมชนคลองหนองเหล็ก เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย. วารสารกายภาพบำบัด, 33(3), 114-125.*

สมภาร พรหมทา. (2553). *รากเหง้าเรื้อรังทุกข์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วารสารปัญญา.

สาวตรี วงศ์อินจันทร์, ยุนี พงศ์สุริยวิทย์, และนุจรี ไชยมงคล. (2558). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา, 10(1), 65-76.*

สุรพล สีห์สุรงค์. (2551). *พฤติกรรมการเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ของเด็กนักเรียนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อมลวรรณ วีระธรรมโม. (2549). *การเล่น: กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย. วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ, 5(1), 77-87.*

- อัจฉรา เปรื่องเวทย์. (2552). *การจัดการเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัย 0-5 ปี*. สืบค้น วันที่ 22 มกราคม 2557, จาก <http://www.ns.mahidol.ac.th/english/th/departments/PN/TH/article/>
- Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. In *International Encyclopedia of Education Vol. 3* (2nd ed.). pp. 37-43. Oxford: Elsevier.
- Herwig, J. E., & Tejagupta, C. (1992). An investigation of mother-father-child home play, parental involvement and home environment of American preschoolers. In *Proceedings of the 30th Kasetsart University Annual Conference: Economics and Business Administration, Social Sciences, Education, Humanities, Environment, Home Economics, Agro-Industry, Science, Engineering*. pp. 353-360. January 29- February 1, 1992. Ministry of Science and Technology.
- Laukkanen, J., Ojansuu, U., Tolvanen, A., Alatupa, S., & Aunola, K. (2014). Child's difficult temperament and mother' parenting styles. *Journal of Child and Family Studies*, 23(2), 312-323.
- McDevitt, S. C., & Carey, W. B. (1978). The measurement of temperament in 3-7 year old children. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 19(3), 245-253.
- O'Dwyer, M. V., Fairclough, S. J., Knowles, Z., & Stratton, G. (2012). Effect of a family focused active play intervention on sedentary time and physical activity in preschool children. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 9, 117.
- Tamis-LeMonda, C. S., Shannon, J. D., Cabrera, N. J., & Lamb, M. E. (2004). Fathers and mothers at play with their 2- and 3-year-olds: Contributions to language and cognitive development. *Child Development*, 75(6), 1806-1820.
- Thomas, A., & Chess, S. (1977). *Temperament and development*. New York: Brunner/Mazel Publishers.